

STRUČNI ČLANAK

Prof. dr Velisav Marković*

UGOVOR O FAKTORINGU U PRAVU REPUBLIKE SRBIJE

Apstrakt: Ugovor o faktoringu u pravu Republike Srbije je imenovan, formalan, dvostranoobavezan, teretan, komutativan, po pristupu, sa trajnim pestacijama i intuitu personae ugovor kojim jedna ugovorna strana – ustupilac prodaje drugoj ugovornoj strani – faktoru svoje postojeće nedospelo ili buduće kratkoročno novčano potraživanje od dužnika, nastalo po osnovu ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga, a druga ugovorna strana – faktor obavezuje se da ustupiocu isplati naknadu. Ugovor o faktoringu je donošenjem Zakona o faktoringu 2013. godine u pravu Republike Srbije postao imenovani ugovor. U radu autor detaljno analizira karakteristike ugovora, prava i obaveze faktora i ustupioca iz odredaba Zakona o faktoringu i drugih propisa.

Ključne reči: faktor, ustupilac, ugovor o faktoringu, faktoring.

I. POJAM I VRSTE FAKTORINGA

Faktoring je ugovor o prodaji nedospelog potraživanja faktoru od strane privrednih subjekata. Smisao faktoringa je da se, pre svega, privrednim subjektima obezbede potrebna gotova novčana sredstva kada se ostvarivanje potraživanja, po pravilu, može ostvariti u relativno dužem vremenskom periodu sa prisutnim rizikom naplativosti. Osnovne privredne funkcije faktoring posla su:

- 1) *del credere* funkcija ili funkcija osiguranja kredita;
- 2) uslužna funkcija ili upravljačka funkcija, tj. pružanje stručnih usluga u pogledu ostvarivanja potraživanja prema trećim licima;
- 3) funkcija finansiranja, tj. funkcija obezbeđenja gotovinskog novca.¹

* Vanredni profesor Poslovnog fakulteta u Valjevu Univerziteta Singidunum, Beograd
e-mail: vesa@rpk-valjevo.co.rs

1 Vidi: Vukićević, J. S., 2011, *Privredni ugovori*, Beograd, Kopi komerc, str. 210–213.

Prema tome da li se faktoring poslom ostvaruju sve tri privredne funkcije ili ne, faktoring posao može biti:

- 1) pravi faktoring posao,
- 2) kvazifaktoring posao.²

U teoriji se navodi da je faktoring posao vrlo star i da potiče iz trećeg milenijuma pre nove ere kada je u Mesopotamiji narod prenosio potraživanja u zamenu za gotovinu, kao i u trgovini između Vavilonaca, Feničana i Rimljana. Naziv potiče iz engleske prakse iz XVII i XVIII veka kada su trgovački agenti nazivani faktorima (*factor, facteur*). Tako je ovaj posao u Engleskoj bio regulisan već od 1823. godine Zakonom o faktoru (*Factor's Act*), dok u SAD isti zakon postoji od 1889. godine. Na međunarodnom planu je urađena i značajna unifikacija usvajanjem UNIDROIT konvencije o međunarodnom faktoringu u Otavi, maja 1988. godine.³

U pravu Republike Srbije faktoring je uređen Zakonom o faktoringu⁴ i prema ovom zakonu faktoring je finansijska usluga kupoprodaje postojećeg nedospelog ili budućeg kratkoročnog novčanog potraživanja, nastalog po osnovu ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga u zemlji i inostranstvu.⁵

Faktoring može biti:

- 1) domaći;
- 2) međunarodni.

Domaći faktoring je faktoring čiji je predmet prodaja potraživanja nastalog prodajom robe ili pružanjem usluga između domaćih lica na unutrašnjem tržištu.

Međunarodni faktoring je faktoring čiji je predmet prodaja potraživanja nastalog u spoljnotrgovinskom prometu robe, odnosno usluga, u smislu zakona kojim se uređuje spoljnotrgovinsko poslovanje.

Međunarodni faktoring se obavlja:

- 1) u jednofaktorskom sistemu, kad u faktoringu učestvuje samo jedan faktor;

2 Vidi: Carić, S., Vitez, M., Veselinović, J., 2006, *Privredno pravo*, Novi Sad, Privredna akademija, str. 241.

3 Vidi više u: Vukadinović, D. R., 2012, *Međunarodno poslovno pravo*, Kragujevac, Udruženje za evropsko pravo, str. 758–759; Popović, V., Vukadinović, D. R., 2010, *Međunarodno poslovno pravo, posebni deo: ugovori međunarodne trgovine*, Pravni fakultet Banja Luka i Centar za pravo EU Kragujevac, str. 431–432.

4 *Sl. glasnik RS*, br. 62/13. O faktoringu u uporednom pravu vidi Spasić, I., 2009, Značaj cesije kod ugovora o faktoringu, *Strani pravni život*, 3, str. 138–141.

5 Član 2. stav 1. tačka 1. Zakona o faktoringu.

- 2) u dvofaktorskom sistemu, kad u faktoringu učestvuju faktor sa sedištem u Republici i faktor sa sedištem u inostranstvu.

Ako je prodaja potraživanja u spoljnotrgovinskom prometu robe, odnosno usluga uređena na drugačiji način drugim zakonom, kod obavljanja međunarodnog faktoringa primenjuju se odredbe Zakona o faktoringu.

Prema obavezi preuzimanja rizika naplate potraživanja, faktoring može biti:

- 1) faktoring bez regresa;
- 2) faktoring sa regresom.

Faktoring bez regresa podrazumeva da je faktor preuzeo rizik naplate potraživanja na sebe. Rizik naplate potraživanja obuhvata rizik nesposobnosti plaćanja od strane dužnika.

Faktoring sa regresom podrazumeva da ustupilac odgovara faktoru za naplativost potraživanja – na dan dospelosti potraživanja.

Posebna vrsta faktoringa je obrnuti faktoring koji se ugovara između faktora i dužnika iz ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga u zemlji i inostranstvu, na osnovu koga faktor, preuzimanjem faktura od dužnika, preuzima njegovu obavezu plaćanja prema poveriocima, a ima pravo naplate od dužnika u roku iz ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga u zemlji i inostranstvu. Dužnik je u obavezi da obezbedi saglasnost poverioca.

Obrnuti faktoring se naziva i „dobavljačkim faktoringom”, odnosno „faktoringom lanca snabdevanja” jer ga inicira veliki kupac kako bi pomogao svojim dobavljačima da lakše finansiraju svoja potraživanja i po nižoj kamatnoj stopi od one koju bi redovno dobili. Pravna priroda obrnutog faktoringa počiva na institutu preuzimanja duga, dok faktoring počiva na cesiji potraživanja.⁶

Korisnici sredstava budžeta Republike Srbije, budžeta autonomne pokrajine ili budžeta jedinica lokalne samouprave, kao i korisnici sredstava organizacija za obavezno socijalno osiguranje ne mogu biti učesnici u obrnutom faktoringu.

Značaj faktoringa u privrednom poslovanju se može videti i po ostvarenom prometu. Prema izveštaju Privredne komore Beograda, Udruženja finansijskih organizacija – Sekcije za faktoring, u 2012. godini od strane 12 faktora evidentiran je promet od 724,2 miliona evra, a u 2013. godini od strane 14 faktora evidentiran je promet od 679,2 miliona evra. Učešće

6 O obrnutom faktoringu vidi više u: Matić, B. M., 2014, Obrnuti faktoring – novina u domaćem zakonodavstvu, *Pravo i privreda*, 1–3, str. 268–285.

domaćeg faktoringa u ostvarenom prometu u 2012. godini je 93,63%, a u 2013. godini je 94,51%.⁷

II. POJAM UGOVORA O FAKTORINGU

Ugovor o faktoringu je takav pravni posao kojim jedna ugovorna strana – ustupilac prodaje drugoj ugovornoj strani – faktoru svoje postojeće nedospelo ili buduće kratkoročno novčano potraživanje od dužnika, nastalo po osnovu ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga, a druga ugovorna strana – faktor se obavezuje da ustupiocu isplati naknadu.

Predmet faktoringa može biti svako postojeće nedospelo ili buduće, celo ili delimično, kratkoročno novčano potraživanje koje je nastalo po osnovu ugovora o prodaji robe ili pružanja usluga, zaključenog između pravnih lica i preduzetnika. Kratkoročno potraživanje je potraživanje koje dospeva na naplatu u roku do godinu dana od dana prodaje robe, odnosno pružanja usluge, definisanog ugovorom o prodaji robe ili pružanja usluga.

Buduće potraživanje može biti predmet faktoringa samo ako je određivo i ako ugovor o faktoringu sadrži podatak o tome ko će biti dužnik takvog potraživanja.

Odredba u ugovoru o faktoringu kojom se vrši prodaja budućeg potraživanja proizvodi pravno dejstvo momentom nastanka tog potraživanja.⁸

Predmet faktoringa ne može biti potraživanje nastalo po osnovu prodaje robe ili pružanja usluga za lične, porodične ili potrebe domaćinstva.

Ugovor o faktoringu je imenovan, formalan, dvostranoobavezan, teretan, komutativan, sa trajnim prestacijama, ali i ugovor *intuitu personae* budući da su svojstva ugovornih strana veoma važna. U poslovnoj praksi ovaj ugovor se najčešće realizuje kao ugovor po pristupu.⁹

Kod ugovora o faktoringu sreću se elementi velikog broja klasičnih ugovora (cesije, kredita, garancije, ugovora o delu, komisijama, ugovora o lombardnom kreditu). Bez obzira na postojanje zajedničkih elemenata sa pomenutim ugovorima, ugovor o faktoringu se ne može sa njima izjednačiti. Zbog činjenice da faktoring ugovor ima elemenata različitih ugovora, neki teoretičari (ali i praktičari) tretiraju ga kao mešoviti ugovor; imajući u vidu njegovu originalnost (koja je posledica nastanka i funkcionisanja u

7 <http://www.kombeg.org.rs/Slike/UdrFinansijskeOrganizacije/Factoring/2014/februar/Rezultati%20ankete%20o%20prometu%20faktoringa%20za%202013.pdf>, 27.05.2014.

8 Član 3. Zakona o faktoringu.

9 Nikčević, I., Marković, V., 2014, *Poslovno pravo*, Beograd, Univerzitet Singidunum, str. 298.

poslovnoj praksi) najispravnije ga je tretirati kao specifičan – *sui generis* ugovor.¹⁰

U pravu Republike Srbije faktoring je uređen Zakonom o faktoringu. Ugovor o faktoringu mora biti zaključen u pisanoj ili elektronskoj formi.¹¹ Ugovor o faktoringu se ne smatra ugovorom o kreditu ili zajmu, u smislu pozitivnih propisa i poslovnih običaja.

Ugovor o faktoringu naročito sadrži:

- 1) podatke o ugovornim stranama;
- 2) podatak o vrsti faktoringa;
- 3) osnov i podatke o potraživanju koje je predmet ugovora;
- 4) iznos, način obračuna i isplate otkupljenog potraživanja ustupiocu;
- 5) iznos, način obračuna i isplate naknade faktoru;
- 6) pravo faktora na kamatu i druge troškove, koji mogu proisteći iz realizacije ugovora;
- 7) datum zaključivanja ugovora;
- 8) potpise zakonskih zastupnika svake ugovorne strane, drugog lica ovlašćenog za potpisivanje ugovora ili punomoćnika ovih lica.¹²

Ugovori o faktoringu jednog ustupioca zaključeni sa različitim faktorima, a koji imaju za predmet prodaju istog potraživanja, zabranjeni su i svaki takav naknadno zaključen ugovor ništav je. Odredbe ugovora o faktoringu i opštih uslova poslovanja ustupioca ili faktora koje predviđaju drugačije pravilo u odnosu na navedeno, ništave su.¹³

III. UGOVORNE STRANE

Ugovor o faktoringu zaključuju ustupilac i faktor.

Ustupilac može biti banka, privredno društvo i preduzetnik sa sedištem u Republici Srbiji, odnosno ta lica sa sedištem u inostranstvu, registrovana u skladu sa domicilnim propisima.

10 Vidi: Spasić, I., 2009, str. 131. O razlikama ugovora o faktoringu i ostalih ugovora (o komisionu, o cesiji, o delu, o eskontnom kreditu, o lombardnom kreditu) vidi više u Nikčević, I., 2012, *Poslovno pravo*, Beograd, Univerzitet Singidunum, str. 228; Zindović, I., 2011, Pravna priroda i odnosi iz ugovora o faktoringu, *Glasnik prava*, 1, (<http://www.jura.kg.ac.rs/index.php/sr/4l2.htm>, 27.05.2014).

11 Ugovor u elektronskom obliku je ugovor koji pravna i fizička lica zaključuju, šalju, primaju, raskidaju, otkazuju, kome pristupaju i koji prikazuju elektronskim putem uz korišćenje elektronskih sredstava – član 3. stav 1. tačka 7. Zakona o elektronskoj trgovini, *Sl. glasnik RS*, br. 41/09, 95/13.

12 Član 20. Zakona o faktoringu.

13 Član 22. Zakona o faktoringu.

Faktor može biti:

- a) banka, u smislu zakona kojim se uređuje poslovanje banaka;¹⁴
- b) privredno društvo organizovano kao akcionarsko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću, sa sedištem u Republici, koje ima odobrenje ministarstva nadležnog za poslove finansija za obavljanje poslova faktoringa;
- v) strana banka i strano privredno društvo – isključivo u međunarodnom faktoringu.

Privredno društvo koje ima odobrenje za obavljanje posla faktoringa zove se faktoring društvo i ono može obavljati samo posao faktoringa i sa faktoringom srodne ili povezane poslove.

Factoring društvo mora imati osnovni novčani kapital u iznosu koji ne može biti manji od 40.000.000 dinara i kapital faktoring društva uvek mora da bude u visini koja nije manja od navedenog iznosa.¹⁵

Podaci o izdatim i oduzetim odobrenjima za obavljanje poslova faktoringa evidentiraju se u Registru faktoringa koji vodi Agencija za privredne registre, preko registratora. Registar je jedinstvena, centralna, elektronska baza podataka o izdatim i oduzetim odobrenjima za obavljanje posla faktoringa.¹⁶ Registar je počeo sa radom 22. oktobra 2013. godine. Evidentiranje podataka se vrši u skladu sa Pravilnikom o sadržini Registra faktoringa.¹⁷ Pravilnikom o bližim uslovima i načinu izdavanja odobrenja za obavljanje posla faktoringa¹⁸ propisani su bliži uslovi i način izdavanja odobrenja za obavljanje posla faktoringa.

U faktoring poslu pored ovih lica učestvuje i dužnik iz osnovnog posla koji isto svojstvo ima i prema faktoru. Dužnici u poslu faktoringa su saugovarači ustupioaca iz nekog od ugovora robnog prometa; najčešće se radi o ugovoru o prodaji robe (gde je klijent faktora prodavac, a dužnik je kupac).¹⁹

Dužnik je banka, privredno društvo i preduzetnik sa sedištem u Republici, odnosno ta lica sa sedištem u inostranstvu, registrovana u skladu sa domicilnim propisima.²⁰

14 Shodno članu 4. stav 1. tačka 9. Zakona o bankama, *Sl. glasnik RS*, br. 107/05, 91/10, propisano je da banka može obavljati kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja (factoring, forfeting i dr.).

15 Član 6. Zakona o faktoringu.

16 U registru faktoringa u Srbiji do sada ima registrovano osam faktoring društava. Vidi <http://pretraga2.apr.gov.rs/FactoringList>, 16.05.2014.

17 *Sl. glasnik RS*, br. 93/13.

18 *Sl. glasnik RS*, br. 93/13.

19 Vidi: Spasić, I., Faktoring posao – oblik finansiranja i uslužna delatnost, u: Mićović, M., (ur.) 2013, *Uslužno pravo*, Pravni fakultet u Kragujevcu, str. 221.

20 Član 2. stav 1. tačka 4. Zakona o faktoringu.

Iako nije strana u ugovoru, prema rešenju koje je sadržano u Zakonu o faktoringu i u Konvenciji, dužnik mora biti obavešten o prenosu potraživanja.

IV. PRAVA I OBAVEZE USTUPIOCA

Osnovna obaveza ustupioca je da na faktora prenese potraživanje koje predstavlja predmet ugovora o faktoringu. Prenos svakog potraživanja određenog ugovorom o faktoringu ustupilac vrši uz istovremenu predaju faktoru:

- 1) ugovora (original ili kopija overena od strane nadležnog organa) i/ili fakture i drugih dokumenata kojima se dokazuje osnov i vrši identifikacija potraživanja,
- 2) obaveštenja dužniku da je potraživanje prodato faktoru.

O predaji dokumentacije ustupilac i faktor sačinjavaju poseban dokument.

Datumom prodaje potraživanja smatra se datum kad je ustupilac predao faktoru dokumentaciju navedenu u dokumentu o predaji dokumentacije.

Ustupilac je u obavezi da dostavi dužniku obaveštenje o prodaji potraživanja u pisanoj ili elektronskoj formi.

Obaveštenje o prodaji potraživanja može biti učinjeno za sva potraživanja koja su predmet ugovora o faktoringu, bez obzira da li ona postoje u vreme zaključenja ugovora ili ne. Obaveštenje mora da sadrži informacije o ugovoru o faktoringu, podatke o faktoru kojem je dužnik u obavezi da plati i instrukcije za plaćanje. Ako se obaveštenje odnosi na jedno ili više postojećih potraživanja, mora da sadrži broj fakture, iznos potraživanja i valutu plaćanja.²¹ Sa prenosom glavnog potraživanja prenose se i sva sporedna prava i garancije vezano za određeno potraživanje.

Nakon prijema obaveštenja, dužnik je u obavezi da potraživanje isplati faktoru.

Dužnik ima pravo na sve prigovore prema faktoru koje bi imao prema svom poveriocu iz osnovnog ugovora.²²

Isplatom potraživanja ustupiocu dužnik se ne oslobađa obaveze prema faktoru ako je pre isplate obavešten o prodaji potraživanja, a ustupilac mora bez odlaganja takvu isplatu preneti faktoru.

21 Vidi: član 25. Zakona o faktoringu.

22 Vasiljević, M., 2008, *Kompanijsko i trgovinsko pravo*, Beograd, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu i JP Službeni glasnik, str. 298.

Ustupilac je odgovoran faktoru za osnovanost i vrednost potraživanja koja su predmet ugovora o faktoringu.

Ustupilac garantuje faktoru da su prodana potraživanja oslobođena zaloge, prigovora, tereta i ostalih prava trećih lica, odnosno da su po svim osnovama nesporna, osim ako nije drugačije ugovoreno.

Ustupilac mora dokazati da potraživanje kao specifična roba nema pravnih nedostataka. Ovo praktično znači da na potraživanju koje je predmet ugovora treća lica nemaju ustanovljenih prava ili zahteva, tj. da je potraživanje čisto. Prava i zahtevi trećih lica mogu poticati iz prethodnog odnosa, na primer dobavljača prema prodavcu iz osnovnog posla po osnovu isporučene a neplaćene robe na kojoj je zadržao pravo produžene svojine, kao i iz odnosa drugih poverilaca koji su prodavcu odobrili zajam u zamenu za konstituisanje založnog ili drugog prava obezbeđenja na robi ili potraživanju koje prodavac stekne prodajom robe.²³

U slučaju kad su prodana potraživanja opterećena zalogom, odnosno na bilo koji način osporena od strane dužnika ili trećeg lica, a ugovorom o faktoringu nije isključena garancija ustupioca, faktor ima pravo regresa od ustupioca i u slučaju kad je ugovoren faktoring bez regresa.

Za ustupioca potraživanja veliki značaj ima i poreski tretman gubitka koji ima pri prenosu potraživanja na faktora. Naime, gubitak od prodaje potraživanja (razlika nominalnog iznosa potraživanja i naplaćenog iznosa od faktora) priznaje se kao rashod u poreskom bilansu u iznosu koji je iskazan u bilansu uspeha ustupioca potraživanja, sačinjenog u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI) i Zakonom o računovodstvu, a ukoliko su u pitanju obveznici poreza na dobit pravnih lica koji ne primenjuju MSFI, u skladu sa Pravilnikom o načinu priznavanja i procenjivanja imovine, obaveza, prihoda i rashoda malih pravnih lica i preduzetika.²⁴

V. PRAVA I OBAVEZE FAKTORA

Osnovna obaveza faktora je da preuzme i plati ustupiocu naknadu za kupljeno potraživanje.

Ispunjenje obaveze plaćanja ustupiocu naknade određeno je mestom, vremenom i načinom. U pogledu mesta ispunjenja, faktor će ustupiocu isplatiti ugovoreni iznos u mestu u kome su se dogovorili, a to je po pra-

23 Vidi: Vukadinović, R., 2012, str. 764.

24 Vidi: član 16a Zakona o porezu na dobit pravnih lica, *Sl. glasnik RS*, br. 25/01, 80/02, 43/03, 84/04, 18/10, 101/11, 119/12, 47/13 i 108/13.

vilu mesto u kome se nalazi banka ustupioaca. Vreme se može ugovoriti periodično na određeni dan, ili u određenom intervalu za potraživanja koja do tog vremena budu preneti na faktora ili će isplaćivati svaku fakturu nakon što je pošalje ustupilac. Plaćanje u docnji povlači odgovornost faktora za naknadu štete po opštim pravilima obligacionog prava, tj. na plaćanje zatezne kamate. Iznos naknade za kupljeno potraživanje je uvek niži od nominalnog iznosa označenog na fakturi ustupioaca prema dužniku. Od iznosa kupljenog potraživanja odbija se iznos nedospelih kamata, rizik posla i zarada ili provizija faktora. U literaturi se navodi da iznos zadržanih sredstava zavisi od brojnih faktora, ali da ne bi trebalo da pređe ukupan iznos od 30% od nominalnog iznosa koji se kupuje.²⁵

Faktor vrši naplatu dospelih potraživanja u svoje ime i za svoj račun.

Faktor ima obavezu da vodi urednu i ažurnu evidenciju otkupljenih potraživanja, koju je dužan pokazati nadležnim organima u postupku nadzora nad obavljanjem poslova faktoringa. Faktoring društva su obavezna da Narodnoj banci Srbije dostavljaju kvartalno, na propisanim obrascima, statističke podatke u skladu sa Odlukom o dostavljanju Narodnoj banci Srbije statističkih podataka o imovini i obavezama privrednih društava koja se bave poslovima faktoringa i forfetinga,²⁶ i to izveštaj o potraživanjima i obavezama faktoring i/ili forfeting kompanije, po sektorima i pregled stanja hartija od vrednosti u aktivu faktoring i/ili forfeting kompanije.

Takođe, ima obavezu da savesno upravlja otkupljenim potraživanjima, sa pažnjom dobrog privrednika. Upravljanje otkupljenim potraživanjem predstavlja skup radnji koje obuhvataju obaveze faktora obuhvaćene uslužnom funkcijom faktoring posla kao što su, pre svega, da se stara o potraživanju ustupioaca, što čini vođenjem knjigovodstva dužnika na osnovu inkaso ovlašćenja, vođenjem knjigovodstva međusobnih odnosa i preduzimanjem drugih radnji prema dužniku i trećim licima (dostavljanje opomena i sl.).

25 Faktoring usluga se može realizovati na više načina: a) Faktoring uz diskont – finansiranje se sprovodi tako što se na račun ustupioaca odmah isplati ukupna vrednost fakture umanjena za diskont, b) Faktoring uz avans – na račun ustupioaca se odmah isplati ugovoreni iznos avansa (koji obično iznosi od 75% do 95% vrednosti fakture), umanjen za faktoring naknadu. Preostali deo vrednosti fakture, umanjen za faktoring kamatu obračunatu na iznos avansa, isplaćuje se na račun ustupioaca nakon dospeća fakture, odnosno izmirenja obaveza od strane dužnika, v) Diskont nedospelih rata po platnim karticama BIB je „avansna isplata” (diskontovanje) po nedospelim ratama po osnovu prodaje na rate platnim karticama izdatim od banke (<http://www.banaintesa.rs/code/navigate.aspx?Id=812>, 26.05.2014).

26 *Sl. glasnik RS*, br. 35/12, 28/13.

U slučaju da ugovorom o faktoringu nije drugačije definisano, smatra se da je dalja prodaja i prenos potraživanja sa faktoring društva na drugo faktoring društvo dozvoljena.

Na osnovu primljene dokumentacije o potraživanju pri zaključenju ugovora, koja ima svojstvo verodostojne isprave i samog ugovora, faktor ima pravo da pred nadležnim sudom u svojstvu izvršnog poverioca pokrene postupak izvršenja protiv dužnika.

Ako je zaključen ugovor o faktoringu bez regresa, podrazumeva se da je faktor preuzeo rizik naplate potraživanja na sebe. Rizik naplate potraživanja obuhvata rizik nesposobnosti plaćanja od strane dužnika.

Kad je ugovoren faktoring sa regresom, faktor ima pravo da zahteva namirenje od dužnika, ustupioca ili od obojice u isto vreme, u granicama odgovornosti dužnika i ustupioca, ako nije drugačije ugovoreno.

Kad se radi o odgovornosti ustupioca, faktor je dužan da obavesti ustupioca da naplata potraživanja nije izvršena, i to u roku od osam dana od dana dospelosti potraživanja.

Nakon ostvarenog regresa faktora prema ustupiocu, faktor je dužan da potraživanje vrati ustupiocu.

VI. PRESTANAK UGOVORA I NADZOR

Ugovor o faktoringu prestaje da važi istekom roka na koji je zaključen, a ako nije zaključen na određeni rok, ne može prestati pre nego što sva prodana potraživanja ne budu naplaćena ili regresirana od strane ustupioca. Ugovor može prestati i ispunjenjem, sporazumom strana ili jednostranim raskidom.

Nadzor nad obavljanjem poslova faktoringa kod faktoring društava vrši Ministarstvo, odnosno drugi nadležni organ, u skladu sa posebnim propisima kojima su utvrđene njihove nadležnosti.

Nadzor nad obavljanjem poslova faktoringa kod banaka vrši Narodna banka Srbije, u skladu sa propisima o bankama.²⁷

²⁷ Shodno članu 102. Zakona o bankama, Narodna banka Srbije vrši kontrolu boniteta i zakonitosti poslovanja banke u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuju položaj, organizacija, ovlašćenja i funkcije Narodne banke Srbije. Na osnovu odredaba člana 63. Zakona o Narodnoj banci Srbije (*Sl. glasnik RS*, br. 72/03, 55/04, 85/05, 44/10, 76/12, 106/12), Narodna banka Srbije izdaje i oduzima dozvole za rad i preko Uprave za nadzor vrši nadzor nad finansijskim institucijama, a preduzima i druge mere u skladu sa zakonom.

LITERATURA

1. Carić, S., Vitez, M., Veselinović, P. J., 2006, *Privredno pravo*, Novi Sad, Privredna akademija.
2. Matić, B. M., 2014, Obrnuti faktoring – novina u domaćem zakonodavstvu, *Pravo i privreda*, 1–3.
3. Nikčević, I., 2012, *Poslovno pravo*, Beograd, Univerzitet Singidunum.
4. Nikčević I., Marković V., 2014, *Poslovno pravo*, Beograd, Univerzitet Singidunum.
5. Popović, V., Vukadinović, D. R., 2010, *Međunarodno poslovno pravo, posebni deo: ugovori međunarodne trgovine*, Pravni fakultet Banja Luka i Centar za pravo EU Kragujevac,
6. Spasić, I., 2013, Faktoring posao – oblik finansiranja i uslužna delatnost u: Mićović, M., (ur.) *Uslužno pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu.
7. Spasić, I., 2009, Značaj cesije kod ugovora o faktoringu, *Strani pravni život*, 3.
8. Vasiljević, M., 2008, *Kompanijsko i trgovinsko pravo*, Beograd, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu i JP Službeni glasnik.
9. Vukadinović, D. R., 2012, *Međunarodno poslovno pravo*, Kragujevac, Udruženje za evropsko pravo.
10. Vukićević, J. S., 2011, *Privredni ugovori*, Beograd, Kapi komerc.
11. Zindović, I., 2011, Pravna priroda i odnosi iz ugovora o faktoringu, *Glasnik prava*, 1.

Pravni izvori

1. Zakon o faktoringu, *Sl. glasnik RS*, br. 62/13.
2. Zakon o porezu na dobit pravnih lica, *Sl. glasnik RS*, br. 25/01, 80/02, 43/03, 84/04, 18/10, 101/11, 119/12, 47/13, 108/13.
3. Zakon o bankama, *Sl. glasnik RS*, br. 107/05, 91/10.
4. Zakon o Narodnoj banci Srbije, *Sl. glasnik RS*, br. 72/03, 55/04, 85/05, 44/10, 76/12, 106/12.
5. Zakon o elektronskoj trgovini, *Sl. glasnik RS*, br. 41/09, 95/13.
6. Pravilnik o sadržini Registra faktoringa, *Sl. glasnik RS*, br. 93/13.
7. Pravilnik o bližim uslovima i načinu izdavanja odobrenja za obavljanje posla faktoringa, *Sl. glasnik RS*, br. 93/13.
8. Odluka o dostavljanju Narodnoj banci Srbije statističkih podataka o imovini i obavezama privrednih društava koja se bave poslovima faktoringa i forfetinga, *Sl. glasnik RS*, br. 35/12, 28/13.
9. <http://pretraga2.apr.gov.rs/FactoringList>, 26.05.2014.
10. <http://www.kombeg.org.rs/Slike/UdrFinansijskeOrganizacije/Factoring/2014/februar/Rezultati%20ankete%20o%20prometu%20faktoringa%20za%202013.pdf>, 27.05.2014.
11. <http://www.bancaintesa.rs/code/navigate.aspx?Id=812>, 26.05.2014.

FACTORING CONTRACT IN THE LAW OF THE REPUBLIC OF SERBIA

Velisav Marković

SUMMARY

Factoring contract in the law of the Republic of Serbia is designated, formal, obligatory for both contract parties, burdening, commutative by its approach, with durable benefits and *intuitu personae* contract, whereby one contract party sells to other counterparty– factor existent but matured claim, or future short-term monetary claims against the debtor, resulting under the contract of sale of goods or services, and counterparty-factor undertakes to pay compensation to assignor.

By the adoption of the Law on factoring in 2013, factoring contract became a designated contract in Law of the Republic of Serbia. The author analyzes in detail the characteristics of the contract, the rights and obligations of the factors and the assignor, considering the provisions of the Law on factoring and other regulations.

Key words: factor, assignor, the factoring contract, factoring.

Dostavljeno Redakciji: 13. oktobra 2014. god.

Prihvaćeno za objavljivanje: 9. decembra 2014. god.